

Szakály Sándor

**Aki a Moszkvában 1944 szeptember–októberében
tárgyaló magyar fegyverszüneti küldöttséget vezetett –
Vitéz Faragho Gábor vezérezredes
életútjának rövid vázlata**

1944. augusztus 23-án a Román Királyság kivált a szövetséges és társult hatalmak ellen viselt háborúból, és szembefordult korábbi fegyvertársával, a Német Birodalommal. A román „fordulatot” követően a Magyar Királyság államfője, Horthy Miklós számára is egyértelművé vált, hogy az 1941–1942 fordulóján még sikerrel kecsgetett – a Szovjetunió, Nagy-Britannia és az Amerikai Egyesült Államok ellen viselt – háború vereséggel végződik. A kérdés csak az volt, hogy a vereség mértékét miként lehetne mérsékelni, és majdani vesztes országgént mi vár(hat) a Magyar Királyságra.

Az államfő – bízva a nyugati szövetségesekkel „megkötött” úgynevezett előzetes fegyverszüneti egyezményben” – úgy vélte, hogy a megoldás az amerikaiak és a britek kezében lehet. Az 1944. szeptember 11-én megtarott szűk körű tanácskozáson – amelyen szinte kivétel nélkül a magyar királyi titkos tanácsosi méltóságot kiérdemelt politikusok és katonák vettek részt – született döntés értelmében vitéz Náday István nyugállományú vezérezredes indult el tárgyalni a nyugati szövetségesek által már megszállt Olaszországba az államfő üzenetével.

Náday Istvánnal a nyugati szövetségesek egyszerűen közölték, hogy a „helyzet megoldásának kulcsa” Moszkvában található. A Magyar Királyság oda fordulhat fegyverszüneti kérelmével. Náday jelzését követően Horthy Miklós kormányzó – nem kevés lelki tusa után – meghozta a döntést: magyar küldöttség induljon Moszkvába tárgyalni a Szovjetunió képviselőivel – akik a nyugati szövetségesek nevében is eljártak – a háborúból történő kiválás lehetőségéről és mikéntjéről.

A magyar küldöttség kiszemelt vezetője Rátz Kálmán nyugállományú százados lett, aki a magyar királyi Honvédségből történt kiválását követően politikusi pályára lépett, és Oroszország-/Szovjetunió-szakértőnek számított (az orosz nyelvet is kiválóan beszélte). Rátz a megbízatást végül nem vállalta, betegsége hivatkozott,

emiatt más személyt kellett „keresni”. A küldöttség vezetőjének személyét végül is vitéz Faragho Gábor altábornagyban, a magyar királyi Csendőrség és Rendőrség felügyelőjében találták meg. Faraghot „előélete” – katonai attasé volt Moszkvában 1940–1941-ben –, orosz nyelvismerete és a szovjet viszonyokban való tájékozottsága alkalmassá tette a küldöttség vezetői feladatainak ellátására. Mellé Teleki Géza gróf egyetemi tanárt – a néhai Teleki Pál gróf egykori miniszterelnök fiát –, valamint Szent-Iványi Domokost, a magyar királyi Külügyminisztérium tapasztalt diplomataját jelölték ki a feladatra, akit az államfő rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré nevezett ki.

A magyar küldöttség 1944. szeptember 28-án kelt útra, és Szlovákián keresztül, repülőgéppel érkezett meg Moszkvába. A tárgyalások – amelyek inkább egyoldalú „feladatszabásnak” voltak tekinthetők – végül is a három nagyhatalom egységes álláspontját tükrözve 1944. október 11-én az előzetes feltételek magyar részről történő elfogadásával zárultak, amely feltételek Magyarország számára a háborúból történő kiválás lehetőségét teremtették meg, de azzal a vitéz csikszentsimoni Lakatos Géza vezérezredes vezette magyar kormány, illetve az államfő nem tudott élni.

A fegyverszüneti delegáció vezetője, vitéz Faragho Gábor vezérezredes életútja tipikusnak tekinthető katonai karrier volt, és hogy élete születésétől haláláig miként alakult, a következőkben lehet röviden összefoglalni.

Vitéz Faragho Gábor 1890. február 16-án született Kecskeméten, Faragó István városi hivatalnok és Mészáros Mária gyermekeként, római katolikus családban. Édesapja 1894-ben elhunyt, és nevelőapja, Virágh Ferenc városi irodatiszt viselte a későbbiek során gondját.

A kecskeméti római katolikus főgimnázium első négy osztályát jeles eredménnyel végezte el, ezt követően 14 éves korában, 1904-ben a nagyváradi magyar királyi honvéd hadapródiskola növendéke lett, ahol a harmadik esztendőben a Kecskemét törvényhatósági jogú város által fenntartott alapítványi helyen tanult, ami a szerény jövedelmű Faragó-Virágh család számára nagy könnyebbséget jelentett.

Faragó Gábor – nevét 1927. december 31-től előbb Faragó, majd Faragho formában használta – igen jól tanult, az évfolyam legjobbjai közé tartozott. Az 1906–1907-es tanévben összeredménye 70 értékpont volt, ami „igen jó”-t jelentett, és a 46 növendék között a második volt a rangsorban. 1907-ben, a harmadik évfolyam befejezése után magánúton sikeres érettségi vizsgát tett. Az alantostisztek képzésére szolgáló hadapródiskolák ugyanis nem adtak érettségit, ezt a magasabb tiszti képzést biztosító katonai akadémiákra törekvő hadapródoknak magánúton kellett megszerezniük. Az érettségi bizonyítvány birtokában Faragho (akkor még Faragó) Gábor felvételt nyert a Ludovika Akadémiára, „teljesen díjmentes államköltséges helyre”.

Faragho Gábort 1910. augusztus 18-án avatták hadnaggyá – 1910. szeptember 1-jei ranggal, 5. rangszámmal – a m. kir. 25. honvéd gyalogezredhez, amelynek székhelye Zágráb volt, és a vezényleti, valamint a szolgálati nyelve horvát. Faragho Zágrábban töltött szolgálati ideje alatt elsajátította a horvát nyelvet, de már akkor jól beszélt németül és franciául is. (A későbbiek során megtanulta a szerb, az orosz, a bolgár, a szlovén, az angol és az olasz nyelvet is. 1924-ben szerb és horvát nyelvből tolmácsvizsgát is tett.) Amikor a magyar királyi Honvédségben megkezdődött a tüzér fegyvernem szervezése, Faragho áthelyezését kérte a tüzérséghez, amit megelőzően az – ugyancsak zágrábi állomáshelyű – császári és királyi 37. tábori tüzérezredben teljesített próbaszolgálatot 1912. november 1-je és 1913. november 1-je között. A sikeres próbaszolgálat után került át a m. kir. 7. honvéd tábori ágyúosztályhoz, ahol 1914. április 1-jéig szolgált. Ezt követően a m. kir. 6. honvéd tábori ágyúezrednél szolgált ütegtiszti beosztásban, és így került ki a frontra is, miközben 1914. augusztus 1-jével főhadnagyi kinevezést nyert.

A világháború éve alatt hosszú hónapokat töltött a harctéren, többször megsebesült. Először a magyar királyi 6. honvéd tábori ágyúezred 1. ütegének első tisztjeként a szerb harctéren szenvedett szilánksérülést, majd 1914. november 23-án láblövést. 1916. június 4-én haslövést követően került kórházba, de megjárta a kórházakat tifusszal és más betegségekkel küzdve is, többek között 1914. szeptember 10-e és október 29-e között.

A kórházakból történt kikerülését követő lábadozás időszakában különböző pótütegeknél szolgált a hátszágban (1915 októbere és 1916 márciusa között Zágrábban, 1916 decembere és 1917 márciusa között a m. kir. 42. tábori tüzérezred pótütegének volt a parancsnoka), majd 1917 márciusa és májusa között Laibachban (ma Ljubljana, Szlovénia) rövid vezérkari tanfolyamot végzett – amelyet akkor „tájékoztató tanfolyamnak” neveztek –, és 1917. május 1-jével (9. rangszámmal) századossá nevezték ki.

1917 májusától júliusáig a zágrábi m. kir. VII. honvédkerületi parancsnokságon előadótiszt volt, majd azt követően a m. kir. 14. honvéd pótüteg parancsnoka lett. 1918. szeptember 29-e és október 15-e között a „kecskeméti Nemzetőrség” kerületi felügyelője volt, majd a zágrábi magyar követségen (sic!) szolgált mint előadó november 30-ig. Hazatérése után a Hadügyminisztérium, illetve később a Hadügyi Népbiztosság 5. (hadműveletek, hírszerzés, hírszerzési adatok nyilvántartása) osztályán volt előadó. Mindeközben a Budapesti Tudománygyetem Jog- és Államtudományira Karára beiratkozott hallgató volt, akinek két félévet igazoltak is a későbbiek folyamán.

1919. május 6-a és 1919. július 20-a között a Vörös Hadsereg I. hadtestének parancsnokságán volt előadó. 1919. július 20-án beteget jelentett, és kivált a szolgálatból sok

száz tisztársáéhoz hasonlóan, mivel nem tudták elfogadni, hogy a sikeres észak-magyarországi hadjáratot követően a politikai vezetés – engedve az antanthatalmak „kérésének” – visszavonta a csapatokat a visszafoglalt területekről.

A Magyarországi Szocialista Szövetségés Tanácsköztársaság bukását követően Faragho Gábor jelentkezett a Nemzeti Hadseregbe, és 1919. szeptember 1-jétől a Nemzeti Hadsereg Fővezérség II. csoportjánál (hírszerzés, kémelhárítás) szolgált, előadói beosztásban.

1921. október 1-je és 1923. augusztus 31-e között a Ludovika Akadémia tisztitovábbképző tanfolyam (rejtett vezérkari iskola, a későbbi magyar királyi Honvéd Hadiakadémia) hallgatója volt. Ezt követően 1923. október 1-jétől az 1924. év pontosan nem ismert hónapjáig a Honvédelmi Minisztérium Elnökségén (a minisztérium belserveszetének, az ügyosztályok egymáshoz való viszonyának szabályozása, a szakosztályok ügykörén kívül eső ügyek intézése) beosztott tisztit beosztásban szolgált. 1924 és 1932. november 1-je között a Honvédelmi Minisztérium VI-2. osztály (a rejtett Honvéd Vezérkar főnöke 2. osztály, a katonai hírszerzés és kémelhárítás) beosztottja volt, 1925. november 1-jétől immáron vezérkari szolgálatot teljesítő őrnagyi, 1930. november 1-jétől (2. rangszám) vezérkari szolgálatot teljesítő alezredesi rendfokozatban.

Faragho Gábort kérelmére világháborús katonai teljesítménye alapján – háborús értéke kiváló volt, és birtokosa volt a Katonai Érdemkereszt III. osztálya, a hadidíszítménnyel kardokkal, az Ezüst Katonai Érdemérem a hadiszalagon kardokkal, a Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon kardokkal, a Károly Csapatkereszt, a Sebesültek Érme, szalagján három sávval, valamint az elmaradt háborús kitüntetést igazoló Kormányzói Dicsérő Elismerés Magyar Koronás Bronzérme, szalagján a hadidíszítménnyel és kardokkal ékesített Osztrák Császári Vaskorona Rend III. osztály kitüntetéseknek – az államfő, vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó 1927. június 26-án vitézzé avatta.

1932. november 1-je és 1933. október 1-je között a m. kir. „Losonczy István” 5. honvéd tüzérosztály közigazgatási vezetője, majd 1935. február 1-ig 2. parancsnokhelyettese (rejtett osztályparancsnok) volt. 1935. február 1-jével nevezték ki a Pécssett állomásozó m. kir. „Kinizsi Pál” 4. honvéd tüzérosztály parancsnokává, és ezt a beosztást töltötte be egészen 1938. április 1-jéig, miközben március 17-én tartósan vezényelték a Honvédelmi Minisztérium Elnökségére. 1938. április 1-je és 1940. március 1-je között a Honvédelmi Minisztérium Elnökség B. vezetőjeként szolgált az 1936. november 1-jével (16. rangszámmal) ezredessé kinevezett Faragho Gábor, akinek a minősítése 1931 és 1935 között – majd 1932 és 1941 között is – kiváló (5) volt, és 1938-tól a csapat-tisztit állományból visszakerült a vezérkari tiszték állománycsoportjába.

A Honvédelmi Minisztérium Elnökség B. ügykörébe „A békeszerződésből folyó és külfölddel kapcsolatban felmerülő katonai ügyek. Idegen katonai attachékkal való érintkezés” kérdései tartoztak. Faragho Gábor ezen beosztásában gyakorlatilag minden Magyarországra akkreditált katonai attaséval személyes kapcsolatba került, és jól hasznosította széles körű nyelvismeretét.

A Magyarországra akkreditált katonai attasékkal való kiváló kapcsolatát igazolhatják azok a külföldi kitüntetések, amelyek közül számosat már a jelzett beosztása idején, illetve az abból történt felmentése után kapott, így többek között az olasz Korona Rend nagykeresztjét a csillaggal (1942), a bolgár Katonai Érdemrend parancsnoki keresztjét (1938), az olasz Korona Rend parancsnoki keresztjét (1936), a német Sasrend Érdemkereszt I. fokozatát (1939), a svéd Kard Rend parancsnoki keresztjét (1940), a japán Szent Kincs Rend III. osztályát (1941), a horvát Zvonimir Király Koronája Rend I. osztályát a csillaggal (1943), a finn Fehér Rózsa rend I. osztályú parancsnoki keresztjét a csillaggal (1941), a pápai Nagy Szent Gergely Rend parancsnoki keresztjét.

Faragho Gábor vezérkari ezredes 1940. március 1-jétől május 1-jéig a Honvéd Vezérkar főnöke 2. osztályán – katonai hírszerzés és kémelhárítás – készült fel a szovjetunióbeli (Moszkva) katonai attaséi feladataira, és az államfő 1940. július 1-jével ki is nevezte katonai attasénak a moszkvai magyar királyi követségre. (Megjegyzendő, hogy 1940. május 1-jével előzetes hozzájárulását adta az államfő a finnországi, észtországi és litvániai katonai attaséi kinevezésének is, de az utóbbi két államnak a Szovjetunióba történt „betagozódása” felülírta a magyar szándékot, míg Finnországba a németországi [berlini] magyar katonai attasét akkreditálták 1941. november 15-ig, és csak azt követően lett önálló katonai attaséi állomáshely Helsinki.)

A moszkvai beosztásának átvételét követő hónapban, 1940. augusztus 1-jével nyert tábornoki kinevezést (14. rangszám) Faragho Gábor, és ténylegesen 1941. június 23-áig, a magyar–szovjet diplomáciai kapcsolatok megszakításáig szolgált Moszkvában. Faragho-nak is jelentős szerepe volt az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc levereése után Oroszországba került honvédszászlóknak a Szovjetunió által 1941 tavaszán Magyarországnak történt visszaadásában, amit megelőzött Rákosi Mátyásnak és Vas Zoltánnak a Szovjetunióba történt „kiengedése”.

Faragho Gábor a Szovjetunióban szerzett tapasztalatairól, benyomásairól 1942-ben kiadott *Szovjetország (U. S. S. R.)* című könyvében számolt be, amely az adott időben sikerkönyvnek számított, hogy azt később – 1945 után – a „tiltott könyvek” közé sorolják be.

Faragho Gábor a magyar–szovjet diplomáciai kapcsolatok megszakítását követően a moszkvai magyar követség beosztottjaival együtt tért vissza

Magyarországra Törökországon, Bulgárián és Románián keresztül. „Moszkvai m. kir. kat. katonai attachéi megbízatása alól”-i felmentésére „hivatalosan” azonban csak 1941. augusztus 1-jével került sor, amiről a *Külügyi Közlöny* 1941. szeptember 15-i száma tudósított.

S hogy milyen körülmények között távozhatt Moszkvából Faragho Gábor, azt jól jelezheti a moszkvai magyar követnek, Kristóffy József rendkívüli követnek és meghatalmazott miniszternek Budapesten keltezett – dátumot nem viselő – jelentése a külügyminiszternek, Bárdossy Lászlónak. Kristóffy többek között a következőket írta:

„Meg kell említenem, hogy a követség épületéből történt kilakoltatásunkkor, valamint a [szovjet–török] határig való elszállításunk folyamán a külügyi népbiztosság kiküldöttje jelen nem volt, és kizárólag rendőri őrizet alatt állottunk. Csupán a szovjet határon, Lenínában keresett fel a Külügyi Népbiztosság kiküldöttje, akivel szemben tiltakoztam a bánásmód miatt, amelyben a rendőrség bennünket részesített.”

A külszolgálatból hazatért Faragho Gábor vezérőrnagyot – a tábornoki rendfokozati elnevezés 1941 augusztusától vezérőrnagyira „módosult” – 1941. szeptember 1-jével nevezték ki a Honvédelmi Minisztérium Elnöksége vezetőjének. Ebben a beosztásban – amely a Honvédelmi Minisztériumban az egyik legfontosabb beosztása volt – 1942. november 15-éig maradt, amikor is a magyar királyi Csendőrség felügyelőjévé nevezte ki az államfő. 1943. február 1-jével (1. rangszám) altábornagyi kinevezést kapott.

A magyar királyi Csendőrség mint katonailag szervezett közbiztonsági testület kettős alárendeltségű volt. Személyi, anyagi és kiképzési téren a honvédelmi miniszter alatt állott, alkalmazását illetően a belügyminiszter alá tartozott. Faragho altábornagy a csendőrség felügyelőjeként személyét tekintve a honvédelmi miniszternek volt alárendelve, és ő felelt a csendőrség személyi, kiképzési és fegyelmi ügyeiért.

A csendőrség és a rendőrség 1944 nyarán bekövetkezett átszervezését követően – amikor a magyar királyi Államrendőrség a magyar királyi Csendőrséghez hasonló katonailag szervezett őrtestületté „alakult át” –, 1944. július 1-jétől a magyar királyi Csendőrség és Rendőrség felügyelője szolgálati állást töltötte be Faragho Gábor, aki hamarosan a szövetségeseikkel Moszkvában folytatni remélt tárgyalásokra kiutazó magyar delegáció vezetője lett 1944. szeptember 28-án. A delegáció vezetőjének „tekintélyét, rangját” emelendő az államfő 1944. szeptember 27-én vezérezredessé nevezte ki Faragho Gábort, aki ettől kezdve ezt a rendfokozatot használta, jóllehet

a jogszabályokban előírt honvédelmi miniszteri ellenjegyzést a felgyorsult események miatt nem kapta meg az államfői döntés.

Magyarország 1943-tól igyekezett kapcsolatot teremteni a szövetséges nagyhatalmakkal – elsősorban Nagy-Britanniával és az Amerikai Egyesült Államokkal –, hogy adott esetben a háborúból időben és minél kisebb veszteségek árán kilépjen. Ezek a kísérletek azonban csak apró részeredményekre vezettek, és 1944 szeptemberében teljesen egyértelművé vált, hogy Magyarország a háborúból való kilépés „ügyében” a Szovjetunióhoz kell hogy forduljon.

Horthy Miklós kormányzó kezdetben, amint arra korábban már utalás történt, a tárgyalódelegáció vezetőjének személyét a szovjet/orosz ügyekben szakértőnek számító Rátz Kálmán nyugállományú katonatisztben, országgyűlési képviselőben vélte megtalálni, aki kellő kormányzati támogatással a gazdasági és kulturális kapcsolatok előmozdítása céljából 1941 tavaszán (is) a Szovjetunióban tartózkodott, de Rátz betegsége hivatkozva elhárította a megbízatást. Ezt követően került a képbe vitéz Faragho Gábor altábornagy, aki katonai attaséi működésének idejéből rendelkezett szovjetunióbeli tapasztalatokkal és ismeretekkel, valamint ismerősökkel (is).

Faragho Gábor mint Magyarország kormányzójának, Horthy Miklósnak az egyik meghatalmazottja 1944. október 11-én Moszkvában aláírta azt az okmányt, amely Magyarország és a szövetséges hatalmak között megkötendő fegyverszünet előzetes feltételeit tartalmazta. Az egyezmény szövege – az eredeti okmány orosz és francia nyelven készült, a francia nyelvű szövegnek 1945. április 18-án kelt hiteles másolatából 1945. június 19-én az Igazságügyminisztérium VII. ügyosztályán készült fordításban – magyarul így hangzik:

„A Szovjetunió, Nagy-Britannia és az Amerikai Egyesült Államok kormányai kívánalmainak megfelelően Horthy kormányzó és a magyar kormány alulírott képviselői, Faragho Gábor vezérezredes, dr. Szent-Iványi Domokos rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter és gróf Teleki Géza egyetemi tanár, kellőképpen meghatalmazva, a következő előzetes feltételt fogadták el:

Magyarország kiüríteni tartozik Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia valamennyi általa megszállt területét és visszavonni valamennyi magyar csapatot és valamennyi magyar hivatalnokot az 1937. december 31-én fennállott határok közé. Ezt a kiürítést ennek a nyilatkozatnak a magyar kormány átvételétől számítva 10 nap alatt be kell fejezni. Ennek a kiürítésnek figyelemmel kísérése és ellenőrzése céljából a három szövetséges kormány el fogja küldeni Magyarországra képviselőit, akik a szovjet képviselő elnöklete alatt az Egyesült Szövetséges Misszió misszióminőségében fognak működni.

Magyarország kötelezi magát arra, hogy megszakít minden kapcsolatot Németországgal, és hogy Németország ellen azonnal hadat üzen, ennek ellenében a szovjet kormány hajlandó Magyarországnak katonai segítséget nyújtani.

Moszkva, 1944. október 11.

Horthy kormányzó képviselői:

Vitéz Faragho Gábor vezérezredes, Szent-Iványi Domokos rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, gróf Teleki Géza egyetemi tanár.”

Ezen „szerződés” alapján és értelmében tett érdeminek igazán nem nevezhető kísérletet a Horthy Miklós kormányzó és Lakatos Géza vezérezredes vezette magyar királyi kormány a háborúból történő kiválásra 1944. október 15–16-án, sikertelenül.

Faragho Gábor a háborúból történő kiválási kísérlet kudarcát követően Moszkvában maradt, résztvevője lett a jövő magyar kormányának megalakításáról zajló tárgyalásoknak, és az ott megszületett döntés értelmében miniszteri tisztség várományosaként érkezett vissza 1944. december 12-én Magyarországra.

Az 1944. október 15–16-i nyilas-hungarista hatalomátvételt követően létrejött új hatalom „hütlenség” vádjával 1945. január 18-án – számos, a szovjet oldalra átment tábornok- és tiszttársához hasonlóan – rendfokozatától megfosztotta, lefokozta.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés által 1944. december 21-én Debrecenben „megválasztott” – de a személyi összetételét tekintve Moszkvában már korábban összeállított – kormányban a közellátásügyi miniszteri tiszteket kapta meg Faragho Gábor.

1944. október előtti tevékenységében kifogást nem találtak, személyét „igazol”-nak nyilvánították. Ennek ellenére az Ideiglenes Nemzeti Kormányban a baloldal által állandóan támadott tagjai közé tartozott, és végül 1945. július 21-ével miniszteri tisztségéből felmentették.

Ezt megelőzően azonban még mint az Ideiglenes Nemzeti Kormány tagja – a miniszterelnök Miklós Béla vezérezredeshez és Vörös János vezérezredeshez, honvédelmi miniszterhez hasonlóan – megszavazta a magyar királyi Csendőrség megszüntetéséről szóló előterjesztést, amelyről Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 1.650. M. E. számú rendelete a csendőrség feloszlásáról és az államrendőrség megszervezéséről többek között ekképp rendelkezett:

„Az ideiglenes nemzetgyűlés által 1944. évi december hó 21. és 22. napján Debrecenben adott meghatalmazás alapján az ideiglenes nemzeti kormány az ország közbiztonságának megszervezése és egységes irányítás alá helyezése végett a következőket rendeli:

1. § (1) A m. kir. csendőrség a múlt népellenes kormányait feltétlen engedelmességgel kiszolgálta, a magyar demokratikus mozgalmakat kíméletlen eszközökkel megsemmisíteni törekedett és a magyar parasztság és a magyar munkásság ellen megszámlálhatatlan erőszakosságot követett el, ezért a magyar nép egységes ítéletének végrehajtásaképpen, az ideiglenes nemzeti kormány megállapítja a csendőrségnek, mint testületnek a felelősségét és intézményét megszünteti, szervezetét felosztatja.

(2) Mindazok a személyek, akik a csendőrség szolgálatában állottak, szolgálatukból elbocsátatnak.

(3) A volt csendőrségi személyeknek és hozzátartozóiknak illetménye, nyugdíj és kegydíj igénye megszűnik [...]"

Faragho Gábor – aki egyébként irodalmi érdeklődése és kecskeméti születése okán 1942. december 19-től a Kecskeméti Katona József Társaság tagja is volt – 1945. szeptember 1-jével mint vezérezredes nyugállományba került, és miniszteri nyugellátásban is részesült.

A megszüntetett/felosztatott magyar királyi Csendőrség és Rendőrség volt felügyelője egy ideig azon kevesek közé tartozott, akik „igazol”-nak nyilvánítottak, és ezzel feddhetetlennek gondolhatták magukat.

Nyugállományba helyezését követően Faragho Gábor elhagyta Budapestet – lakása a Mérleg utca 6. szám alatti házban volt –, és Kecskemétre költözött, illetve a Kecskemét melletti tanyáján – amely mintegy 300 kataszteri holdat tett ki (szántó, erdő, legelő, halastó, szőlő) – töltötte napjai nagy részét, nem vett részt a politikai életben. Egyetlen pártnak sem volt és nem is lett a tagja.

Az 1951-ben Budapestről és a vidéki városokból megindult kitelepítések azonban őt sem hagyták „érintetlenül”. Kecskemétről Újfehértóra telepítették ki, de rövidesen saját Kecskemét melletti tanyájára költözhetett át – lánya emlékezése szerint – a Szovjetunió budapesti nagykövetségének „közbenjárására”. Rendfokozatától megfosztották, és a nyugellátását is megvonták. A saját tanyájára előírt kényszertartózkodását 1953. szeptember 11-én feloldották, de a „szabad életnek” már nem sokáig örülhetett. 1953. december 22-én a kecskeméti kórházban hunyt el veseelégtelenségben, alig két hónappal 64. életévének betöltése előtt. 1953 decemberében kísérték utolsó útjára a kecskeméti Köztemetőbe.

Felhasznált irodalom

- FARAGHÓ Gábor (1942): *Szovjetország (U. R. S. S.)*. Budapest: Stádium Sajtóvállalat.
- JUHÁSZ Gyula szerk. (1978): *Magyar–brit titkos tárgyalások 1943-ban*. Budapest: Kossuth.
- KOROM Mihály (1985): *Az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1944–1945*. Budapest: Kossuth.
- SIPOSNÉ KECSKEMÉTHY Klára – B. KALAVSZKY Györgyi (2018): *A Ludovika egykor és most*. Második javított, bővített kiadás. Budapest: Zrínyi.
- SZAKÁLY Sándor (1984): Fegyverszüneti egyezmény. 1944. október 11., Moszkva. *Magyar Hírlap*, 1984. október 11. 17.
- SZAKÁLY Sándor (2003): *A magyar katonai felső vezetés 1938–1945. Lexikon és Adattár*. Második javított, kiegészített kiadás. Budapest: ISTER.
- SZAKÁLY Sándor (2008): Nádai István „útravalója”. In *Lymbus 2008. Magyarságtudományi közlemények*. Budapest: Balassi Bálint Magyar Kulturális Intézet – Klebelsberg Kuno Alapítvány – Magyar Országos Levéltár – Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság – Országos Széchényi Könyvtár, 315–319.
- SZAKÁLY Sándor (2014): *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették*. Második javított és bővített kiadás. Budapest: Magyar Napló – VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár.
- SZAKÁLY Sándor (2015a): *A 2. vkf. osztály. Tanulmányok a magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás történetéből 1918–1945*. Második javított és kiegészített kiadás. Budapest: Magyar Napló – VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár.
- SZAKÁLY Sándor (2015b): Tábornok a Felvidékről. Vitéz Nádai István vezérezredes (1888–1954). In MAKKAI Béla (szerk.): *A Felvidék krónikása. Tanulmányok a 70 éves Popély Gyula tiszteletére*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan, 321–329.
- SZAKÁLY Sándor (2013): Tábornokok az Ideiglenes Nemzeti Kormányban (1944–1945). In ERDŐDY Gábor (szerk.): *Rendszerváltások kortársa és kutatója. Tanulmányok Izsák Lajos 70. születésnapjára*. Budapest: ELTE Eötvös, 163–169.
- SENT-IVÁNYI Domokos (2016): *Visszatekintés 1941–1972*. Budapest: Magyar Szemle Könyvek.
- TELEKI Géza (1955): A moszkvai fegyverszüneti tárgyalások. *Hírünk a világban (Washington)*, 5(1–4), 1–5.